

Innhold:

- [Rødkløver – situasjonen i dag](#)
- [Rødkløver – høstetid](#)
- [Kjørehastighet tresking rødkløver](#)
- [Økologisk frøeng – høstbehandling](#)
- [Konvensjonell frøeng – ugrasbekjempelse høst](#)
- [Markrapp i engrapp – gå i åkeren](#)

Frøsesongen går mot slutten. Det rapporteres fra ulike deler av landet at alle grasarter er inne. Det som gjenstår er i hovedsak rødkløver. Været vi har hatt på Østlandet i september har resultert i minimalt med innhøstingsdager, mens trønderne har hatt solskinn og høye temperaturer.

Vi fokuserer i denne meldinga hovedsakelig rødkløver og høstbehandling i både økologiske- og konvensjonelle frøenger.

Rødkløver

Nå er det bare rødkløver som står igjen på jordet utresket. På grunn av kjølig vær gjennom sesongen, været i september og manglende mulighet til sviing, er det større andel brune hoder enn vanlig. Mens jeg normalt svir ved 60 % brune hoder er det nå blitt rundt 80 %. Stenglene begynner også å tørke inn fra toppen. Sein sviing gir ny vekst og økning i grønnmasse i områder med tynn åker fra før.

Fra mangeårig rødkløverdyrker, Kristian Storihle, på Hedmarken, har vi fått disse momentene. Han har fortsatt tro på tilfredsstillende avling og kvalitet i Innlandet. Han mener samtidig det er viktig å drøye lenger enn etiketten tilsier, etter sviing, for å unngå for stort tresketap grunnet fortsatt saftspent stengel.

Vi minner også om artikkelen av Trygve S. Aamlid, med tittelen: Utsett ikke nedsviinga lenger enn til 60 % modne hoder. Artikkelen finner i linken til høyre.

[Artikkel Trygve S. Aamlid](#)

Høstetid i rødkløver

Vert: Andreas Eilerås, Tønsberg.

Tidspunkt: Vil bli annonsert på kort varsel.

Forventet nedsviing først i kommende uke og med 7-10 dager fra sviing til høsting.

Kjørehastighet tresking rødkløver

For øvrig må vi alltid regne med lavest mulig framdriftshastighet ved tresking av rødkløverfrø. En norsk undersøkelse i 2016 viste at frøspillet over er halmristerne og såldkassa økte fra 21 til 39 % når framdriftshastigheten økte fra 1 til 3 km/t. En viktig årsak til det store spillet var trolig at den relative luftfuktigheten ved tresking var rundt 80%, noe som kan ha ført til seige hamser og dårlig uttresking. Vi anbefaler derfor å avbryte treskinga av rødkløverfrøenga før luftfuktigheten går over 70% om ettermiddagen.

Følgende treskerinnstillinger anbefales:

	Periferi- hastighet, m/sek	Treskespalte foran, med mer	Treskespalte bak, mm	Agsåld og returrisk mm	Frøsåld, mm
Diploide sorter	25-30	6-8	3-4	12-14	8-10
Tetraploide sorter	20-25	8-10	4-6	12-14	8-10

Økologiske frøenger - høstbehandlinger

Høstbehandling av økologiske frøenger er i hovedsak lik konvensjonelle enger med hensyn til pussing og gjødsling. Det vil si at en bør tilstrebe kort stubb både i gjenlegg og etter frøtresking, det gjelder både i gras og rødkløver.

Når det skal høstes frø neste år må en i gjenleggsåret høstgjødsle slik at en får kraftige planter om høsten. Etter frøhøsting er det ofte ikke nødvendig med gjødsling om høsten før neste frøår, men i økologisk frøeng kan det nok i større grad være behov for høstgjødsling også etter frøår på arealer som ikke ofte får husdyrgjødsel. Ta en vurdering av frøenga nå i høst om det kan være behov for høstgjødsling.

Ugras er en ekstra utfordring og det er vanlig at grasfrøeng, timotei og engsvingel, høstes til før første engåret. Der hvor det er aktuelt å høste førsteårs eng (timotei og engsvingel) til frø må en få en oversikt over ugras i gjenlegget og hvor kraftig og tett gjenlegget er. Dersom plantene er svake vil det gi ei eng som gir mye plass til ugras og bør heller høstes til før første året, det samme gjelder om det er mye ugras i gjenlegget også om gjenlegget har kraftige planter.

Kari Bysveen, rådgiver i NLR Innlandet, har skrevet flere artikler om bekjemping av ugras i økologiske frøenger.

Bekjemping av rotugras før anlegg – og etter frøår i øko-frøeng:

[Økologisk Landbruk 2/2015](#)

Ulike dyrkingsråd, med hovedvekt på ugrasbekjempelse:

[Økologisk Landbruk 1/2006](#)

Konvensjonelle frøenger – ugrasbekjempelse om høsten

Mange grasugraserarter er forholdsvis lette å se i grasfrøenger nå, en bør derfor ta seg en runde nå og få en oversikt over hva som finnes i enga.

Hvilke kjemiske ugrasmidler kan vi bruke om høsten?

- **engsvingel, raigras** (og **rødsvingel**, mer effektive midler kan brukes om våren): Puma Extra, bruk 100 ml + klebemiddel. Både gjenleggsår og frøår. Bekjemper markrapp, timotei og noen andre grasarter, tar noe knereverumpe. Variabel effekt mot markrapp, noen ganger god andre ganger ikke så god.
- **rødsvingel, raigras** og **engrapp** er Boxer godkjent brukt om høsten mot tunrapp og vil ha god effekt også mot knereverumpe, men dette gjelder spirende ugras og små ugrasplanter. Antakelig ikke så aktuelt fordi ugraset allerede er stort, men der det forventes nye ugrasspiring vil det være

aktuelt (når en pusser vekk tjukt med tunrapp i gjenlegget om høsten, og det bør en være forsik-
tigg med på grunn av ny spiring når det kommer lys til).

- **timotei** er Atlantis godkjent på off-label om høsten mot markrapp i gjenleggsåret. Litt variabel effekt og litt redusert avling, 4 – 8 kg/daa. Men er det mye markrapp så vil det være en nyttig be-
handling og kanskje den som på sikt knekker markrappen helt fra starten av. Bruk ca 10
gram/daa (i forsøk brukte vi 7 og 14 gram, noe midt imellom er kanskje mer aktuelt). Husk olje.

Tunrapp og andre grasugras i kløver bekjempes best om høsten

Etter tresking av dekkvekst til kløverfrøeng bør tunrapp og annet grasugras bekjempes der det er så mye
at det kan hemme veksten av gjenlegget. Store plante er vesentlig for rask utvikling og stor avling neste
år. Select + Renol kan benyttes i dose 30-40 ml/daa.

Soppangrep i frøenga om høsten

Framover nå er det viktig å følge med i frøenga om det blir soppangrep, først og fremst rust i engrapp,
rødsvingel og i engsvingel. Dersom en ser angrep så kan bekjemping med Acanto Prima være aktuelt i en
dose på 100-120 gram/daa.

Markrapp i engrappfrøeng

Etter tips fra Trygve S. Aamlid minner vi om viktigheten av å gå i egen frøeng for å vurdere tilstanden nå
på høsten. Spesielt er det viktig, og gode mulighe-
ter til, å få oversikt over ulike ugrasarter nå på høs-
ten. Grasugras, som ser ganske likt ut kulturen
gjennom sesongen, kan ha en annen vekstrytme,
og dermed skille seg tydelig fra kulturen nå på høs-
ten.

Bildet viser at markrappen er veldig synlig nå tidlig
på høsten, før frøenga blir høstgjødsla ca 1.okt.
Vi hadde forsøk med Hussar og Hussar Plus i år, og
forsøket var egentlig avslutta,
men nå tar vi en tilleggsregistrering av hvordan de
ulike behandlingene har virka på markrappen.

Høstbehandling - grunnlag for neste års avling

Gjødsling og pussing/slått av frøenga kan være avgjørende for en god frøavling neste år, ingen enger
skal ha lang stubb stående vinteren over. I Frønytt nr 22-2017 lagde vi en oversikt over anbefalt høstbe-
handling for mange arter. Klikk på lenken under for å komme rett til dette nummeret.

[Frønytt 22-2017](#)

Frøkolleger i NLR vil benytte ukas melding til å gratulere nestor John Ingar Øverland med dagens 60-års-
dag. Takk for alltid velvillighet når vi trenger din store kunnskap om produksjon av alle frøarter.

Jørn Ketil Brønstad	Norsk Landbruksrådgiving Trøndelag	959 04 768
Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Østafjells	900 89 399
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken	958 80 143
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Øst	481 63 082
Astrid Gissingner	Norsk Landbruksrådgiving Agder	917 63 115
Harald Solberg	Norsk Landbruksrådgiving Innlandet	957 69 860